

Best Practice

ประจำปี ๒๕๖๓

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนเกษตรบ้านโนนสง่า
หมู่ที่ ๑๙ ตำบลห้วยยายจิ๋ว อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

เสนอ

นายณรินทร์ ทรงนิพิฐกุล

รองหัวหน้าผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง
ผู้ตรวจราชการกรมการปกครอง เขตตรวจราชการที่ ๑๓

ที่ทำการปกครองอำเภอเทพสถิต
จังหวัดชัยภูมิ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านโนนสง่า บ้านโนนสง่า หมู่ที่ ๑๙ ตำบลห้วยยายจิว อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

1.ประวัติความเป็นมา

ประชากรส่วนใหญ่ของกลุ่มประกอบอาชีพเกษตรกรรม และกิจกรรมทางด้านการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งทางด้านการทำนา ทำไร่ ทำสวน ไร่สวนผสม ด้านปศุสัตว์ และประมง ซึ่งบางครั้งการทำการเกษตรในกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ก็ประสบปัญหาเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช ทำให้การดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ไม่ได้ผลผลิตเท่าที่ควร และยังเป็นการเพิ่มรายจ่ายในครัวเรือนทำให้เกษตรกรต้องประสบกับปัญหาหนี้สินการทำการเกษตรที่หวังผลผลิตสูงจึงต้องใช้สารเคมีเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดภาวะมลพิษทางอากาศ สารเคมีตกค้าง ในพืชผลทางการเกษตร ดินเสื่อมคุณภาพ ขาดแคลนแหล่งน้ำมาใช้ในการเกษตร ผลผลิตตกต่ำไม่มีคุณภาพ และยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ผลิต บริโภคและคนในชุมชน จึงเกิดการรวมตัวของกลุ่มเกษตรกรเพื่อปรับวิถีคิด เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสร้างความยั่งยืนในอาชีพ

ปี ๒๕๕๘ กลุ่มได้รวมตัวจัดตั้งกลุ่มผลิตมันสำปะหลังเพื่อเป็นมันสำปะหลังอินทรีย์ ซึ่งเป็นมันสำปะหลังคุณภาพสูง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต กลุ่มได้ระดมทุนในการดำเนินกิจกรรม จำนวน ๑๔,๐๐๐ บาท ในการจัดตั้งกลุ่มมีการระดมความคิดเห็นเพื่อต่อยอดจากเงินทุนด้วยการออมเงินของสมาชิก เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยการรวมกลุ่มกันออมเงินแล้วให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ กลุ่มได้ยื่นขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และได้รับอนุมัติ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้สืบจากการทำการเกษตร โดยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม/เกษตรกรและคนในชุมชน มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่าง

ปี ๒๕๕๙ เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มได้เข้ารับการอบรมโครงการอบรมเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ปี ๒๕๕๘/๕๙ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) กลุ่มจึงมีแนวคิดผลิตข้าวและมันสำปะหลังปลอดภัยเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด กลุ่มจึงได้ระดมความคิดเห็นในการวางแผนการผลิตมันสำปะหลังปลอดภัย โดยมีสมาชิกต้นแบบจัดทำแปลงต้นแบบในการปลูกมันสำปะหลังเพื่อเป็นแนวทางให้แก่สมาชิกสามารถลดต้นทุนการผลิต เพื่อศึกษาปัญหาเรื่องดิน น้ำ ปุ๋ย และเพื่อให้เห็นข้อแตกต่างของการผลิตมันสำปะหลังปลอดภัยกับการผลิตมันสำปะหลังวิธีเดิมๆ กลุ่มจึงกำหนดให้สมาชิกจัดทำแปลงทดลองรายละเอียด ๑ ไร่ สมาชิกจำนวน ๕ ราย เพื่อเรียนรู้ร่วมกันจากการฝึกอบรมเรื่องดิน ปุ๋ย การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อที่จะปรับเป็นการผลิตข้าวและมันสำปะหลังปลอดภัยต่อไป

ปี ๒๕๖๐ จากแนวคิดผลิตมันสำปะหลังและข้าวปลอดภัย ประกอบกับพื้นที่ในชุมชนมีความเหมาะสมในการทำนาเพราะมีคลองส่งน้ำของกรมชลประทาน กลุ่มจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการนาแปลงใหญ่ขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ จำนวน ๕,๐๐๐ กิโลกรัม พร้อมเครื่องหยอดข้าว และเครื่องขึ้นสุมูญากาศ จากโครงการนาแปลงใหญ่เตรียมความพร้อม งบประมาณพัฒนากลุ่มจังหวัด ของสำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ

ปี ๒๕๖๑ ที่ทำการกลุ่มฯ ได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรเครือข่าย (ศพก.เครือข่าย) สาขาประมง และกลุ่มได้เตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบข้าวปลอดภัยจากศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ เพื่อสมัครโครงการนาแปลงใหญ่

ปัจจุบันกลุ่มมีการทำกิจกรรมที่หลากหลาย คือ ออมทรัพย์ทุกปีปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนนอกระบบ ทั้งในเรื่องการผลิตพืชให้ได้คุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดและผู้บริโภค การใช้สารเคมีให้ถูกวิธีและปลอดภัยต่อตนเองและผู้บริโภค การวิเคราะห์ดินเพื่อตรวจสอบหาธาตุอาหารในดิน การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา เมตาไรเซียม และเชื้อราบีเวอร์เรีย เป็นต้น กลุ่มได้น้อมนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้บริหารกลุ่ม ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้เกษตรกรในชุมชนสามารถลดค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรลงได้ และส่งผลให้สุขภาพดีขึ้น ทำให้เกษตรกรในหมู่บ้านและชุมชนเกิดความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองอย่างถาวร และ เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.ความสามารถในการบริหารและการจัดการสถาบัน

ชื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนคนเกษตรบ้านโนนสง่า

ที่อยู่/สถานที่ติดต่อ บ้านเลขที่ ๘๔ หมู่ที่ ๑๙ ตำบลห้วยยายจิ๋ว อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

รหัสทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ๗-๓๖-๐๙-๐๒/๑-๐๐๑๑

จัดตั้งเมื่อ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

ประธาน นายศรีนคร พันธวิธ โทรศัพท ๐๘๖-๒๖๐๓๖๔๓
เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอกมลาไสย

วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนา

วิสัยทัศน์ วิถีเกษตรพอเพียง ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ มุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

พันธกิจ ๑. เพื่อเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน และเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นระบบกลุ่มและร่วมกันแก้ปัญหา การประกอบอาชีพ การผลิต การแปรรูป และการตลาด

๓. เพื่อสร้างความสามัคคี และสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

๔. เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน ในการประกอบอาชีพอย่างพอเพียง

๕. เพื่อเป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ในการถ่ายทอดวิชาการ และเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร

เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

๑. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยเพื่อก้าวไปสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตการปลูกพืชผสมผสานเพื่อเพิ่มรายได้

๒. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร การจำหน่ายผลผลิต และการตลาด

๓. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อความเข้มแข็งของกลุ่มอย่างยั่งยืน

กลุ่มอาชีพ

๑. กลุ่มนาข้าวแปลงใหญ่ และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน
๒. กลุ่มปศุสัตว์ (ไก่พื้นเมือง, ไก่ชน)
๓. กลุ่มประมง
๔. กลุ่มหมอดิน
๕. กลุ่มพืชไร่/พืชสวน
๖. กลุ่มไม้เศรษฐกิจ
๗. กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์/สารชีวภัณฑ์
๘. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์
๙. กลุ่มป่าชุมชน
๑๐. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง
๑๑. กลุ่มกิจกรรมธรรมชาติ
๑๒. กลุ่มไม้ประดับกระถาง(งาช้าง)

ความภาคภูมิใจ

๑. มีการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เองในกลุ่ม
๒. มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในกลุ่มเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้
๓. ฝึกการประหยัดและอดออมในกลุ่มฯ
๔. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาด้านการเกษตร และร่วมกันแก้ไขปัญหา
๕. ได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกและผู้สนใจ
๖. เป็นแหล่งเรียนรู้ภาคการเกษตรและผู้สนใจ
๗. เป็นแหล่งผลิตพืชปลอดภัย

จากความภาคภูมิใจในกิจกรรมของกลุ่มฯ ทำให้กลุ่มฯ ได้รับรองมาตรฐาน ดังนี้

๑. ปี ๒๕๖๐ กลุ่มได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน(GAP) ชนิดมะเขือเทศราชินี และพริกชี้หนูเมล็ดใหญ่
๒. ปี ๒๕๖๒ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนเกษตรบ้านโนนสง่า ได้รับรางวัลชมเชยวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๖๒ จากสำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ

การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านต่างๆ

การเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มฯ มีการเชื่อมโยงทั้งทางด้านความรู้ วิชาการ การอบรมทรัพยากร การบัญชี การผลิต การผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัย เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนหาแนวทางในการพัฒนาสินค้าเกษตรทั้งด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด ตลอดจนเป็นการเชื่อมโยงระหว่างกัน เพื่อให้กลุ่มมีการพัฒนาด้านต่างๆไปในทิศทางที่มีความเจริญก้าวหน้า โดยมีการเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกกลุ่มมีทั้งส่วนราชการภาครัฐ และเกษตรกร ซึ่งจะมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางแสดงรายละเอียดศักยภาพเครือข่าย

เครือข่าย	ชื่อเครือข่าย	ลักษณะงาน
1.ภาครัฐ	1.1 สำนักงานเกษตรอำเภอเกษตรอำเภอเทพสถิต 1.2 สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ กรมส่งเสริมการเกษตร	รับจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน, ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน, ส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน, ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว,ส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐานโดยสนับสนุนการผลิตเชื่อมโยงป้องกันกำจัดศัตรูพืชและเครื่องมือเกษตร
	2.สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดชัยภูมิ กรมพัฒนาที่ดิน	ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน, ให้ความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมัก การทำสมุนไพรรักษาป้องกันกำจัดศัตรูพืชเมล็ดพันธุ์ปลอดเชื้อ
	3.ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชัยภูมิกรมวิชาการเกษตร	ให้คำแนะนำด้านการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน
	4.ศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ	สนับสนุนความรู้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และปัจจัยการผลิต
	5.สำนักงานประมงจังหวัดและประมงอำเภอ	อบรมให้ความรู้และสนับสนุนพันธุ์ปลา
	6.องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยายจิ๋ว	เป็นที่ปรึกษาและให้ทุนสนับสนุนกลุ่ม

บทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสถาบัน

บทบาทของสมาชิกต่อสถาบัน

๑. ด้านแผนการดำเนินงาน

-มีการกำหนดแผน/เป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม โดยมีการประชุมทุก ๓ เดือน หรือเฉพาะกิจ เพื่อปรึกษาหารือ และแนวทางในการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา/อุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

๒. ด้านทรัพยากรและการเงิน

-มีการระดมทุนจากสมาชิก เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรม และต้องวางแผนการใช้เงินทุนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๓. ด้านระบบบัญชี

- กลุ่มมีการจัดบันทึกบัญชี และสามารถเปิดเผยข้อมูลให้สมาชิกได้รับทราบ สามารถตรวจสอบได้ตลอด

ด้านโครงสร้างและบทบาทหน้าที่

- คณะกรรมการต้องรู้บทบาท หน้าที่ของตนเอง สามารถจัดการบริหารสมาชิกกลุ่มได้ สมาชิกกลุ่ม ต้องรู้บทบาทหน้าที่ตนเองด้วย และสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรืออื่นๆ ที่กลุ่มกำหนดไว้ได้ การกำหนดระเบียบหรือข้อตกลง ข้อบังคับการอยู่ร่วมกัน

- มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับกลุ่ม ที่กำหนดในที่ประชุม
- สมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่กำหนดไว้

ด้านการบริหารธุรกิจ

- การผลิตผลผลิตมะเขือเทศปลอดภัยเป็นที่ต้องการของเกษตรกรทั้งในชุมชนและนอกชุมชน โดยเฉพาะลูกค้าที่รักสุขภาพ สามารถผลิตได้ตามปริมาณที่กำหนด มีการกำหนดระยะเวลา/ปริมาณการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหากับตัวเองและชุมชน

ด้านการจัดการข้อมูล/ด้านการสื่อสาร

- ข้อมูลเป็นปัจจุบัน
- มีการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ทั้งในกลุ่มสมาชิกและบุคคลภายนอกทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ อบรมประชุม

การมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อสถาบัน

๑. มีการประชุมร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาด้านต่างๆ ทั้งทางด้านการผลิต การพัฒนาคุณภาพการจำหน่ายสินค้า
๒. กลุ่มสามารถให้สมาชิกตรวจสอบผลการดำเนินงานได้
๓. สนับสนุนสมาชิกในการหาแสวงความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

กิจกรรมด้านสวัสดิการชุมชน สาธารณประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. สนับสนุนและร่วมมือในการดำเนินงานของชุมชน และองค์กรต่างๆ ในการพัฒนาพื้นที่หรือชุมชน
๒. ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน
๓. ร่วมกันปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ ในที่สาธารณประโยชน์
๔. ร่วมกันอนุรักษ์แหล่งน้ำและการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ
๕. รักษาป่าทั้งในชุมชน/นอกชุมชนเพื่อสงวนไว้ให้เป็นป่าอนุรักษ์
๖. ร่วมกันผลิตพืชปลอดภัย และลดการใช้สารเคมีในแปลงพืช

ภาพประกอบการดำเนินงาน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนคนเกษตรบ้านโนนสง่าบ้านโนนสง่า หมู่ที่ ๑๙ ตำบลห้วยยายจิ๋ว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดชัยภูมิ
ศูนย์แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้กับชุมชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ โดยให้ความรู้และการปฏิบัติจริง ทั้งวิถีเกษตรพอเพียงเพื่อเป็นการ
ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้จัดตั้งทั้ง ๓ ศูนย์ คือ

๑.ศูนย์ขยายพันธุ์ปลา

๒.ศูนย์เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

๓.ศูนย์อาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท

ด้านการประมง

ด้านการเกษตรผสมผสาน

ด้านปศุสัตว์

การถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกและผู้สนใจโดยการทำงานร่วมกันของชุมชน

ศูนย์อาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบทโดยการสร้างทายาทเกษตรกร
จัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน

